

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES

Ensenyament de Dret (Pla 1992)

CURS 2003-2004

<h1>Teoria del Dret</h1>
(15011016)

Primer curs
Primer quadrimestre

Assignatura Troncal
7.5 Crèdits (6 teòrics i 1.5 pràctics)

Professors:

- ✓ Dr. Mario Ruiz Sanz
- ✓ Dra. Angels Galiana Saura

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
ENSENYAMENT DE DRET
Curs 2003/2004. Pla 1992

TEORIA DEL DRET

Assignatura troncal de primer curs. Primer quadrimestre

7,5 crèdits. Crèdits teòrics: 6; crèdits pràctics: 1,5

Professors de l'àrea de Filosofia del Dret:

Dr. Mario Ruiz Sanz

Dra. Angels Galiana Saura

OBJECTIUS: Introduir a l'alumne en el coneixement del Dret i de les seves relacions amb la societat i la cultura. Per aquesta tasca propedèutica i formativa, i sense olvidar el component reflexiu i crític, es tractarà d'explicar i desenvolupar conceptes bàsics per al Dret com són el de norma i ordenament jurídic, o el de dret subjectiu, deure jurídic i sanció, entre altres, així com les repercussions sobre el sistema de fonts i la interpretació jurídica.

PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA:

CLASSES TEÒRIQUES

TEMA I. INTRODUCCIÓ AL CONCEPTE DE DRET

I. Algunes qüestions sobre la definició del Dret.

I.1. Notes preliminars sobre la noció de Dret.

I.2. Problemes de definició: ambigüitat i vaguetat.

II. Les concepcions del Dret. La polèmica entre el jusnaturalisme i el positivisme jurídic.

II.1. Introducció. La tridimensionalitat del Dret. La distinció entre concepte i concepció.

II.2. Les concepcions del Dret.

II.3. Jusnaturalisme i positivisme jurídic.

TEMA II. DRET I ALTRES ORDRES NORMATIUS

I. Introducció. La distinció entre «ser» i «haver de ser».

II. Dret i altres ordres normatius.

III. Dret i usos socials.

IV. Dret i moral.

IV.1. Les esferes de la moral.

IV.2. Trets diferencials entre moral i Dret.

IV.3. Connexions entre Dret i moral. La relació entre el Dret i la moral en el jusnaturalisme i el positivisme jurídic.

TEMA III. DRET I ESTAT

I. Dret i poder.

II. L'Estat de Dret.

II.1. Orígens i caràcters.

II.2. Estat liberal de Dret.

II.3. Estat social de Dret.

II.4. Estat constitucional.

III. La crisi de l'Estat nacional.

TEMA IV. LA NORMA JURÍDICA

I. Prescripcions i normes.

I.1. Les diferents funcions del llenguatge.

I.2. Tipus de normes segons von Wright.

II. Estructura i classes de normes jurídiques.

II.1. Supòsit de fet i conseqüència jurídica.

II.2. Altres perspectives d'anàlisi.

II.3. El caràcter: normes imperatives i normes permissives.

II.4. Consideració especial de les normes permissives.

II.5. El contingut: normes abstractes i concretes.

II.6. La condició d'aplicació. Normes jurídiques hipotètiques.

II.7. Les classes de normes jurídiques segons l'autoritat.

II.8. El/s subjectes normatius: normes generals i particulars.

II.9. L'ocasió: marc territorial i temporal d'aplicació.

II.10. La promulgació: normes escrites i consuetudinàries.

II.11. El problema de la sanció.

III. Normes de conducta i normes d'organització: la seva funció.

IV. Sobre regles i altres enunciats. Especial atenció als principis jurídics.

TEMA V. EL DRET COM A ORDENAMENT JURÍDIC

I. La noció d'ordenament jurídic.

II. Sobre la unitat de l'ordenament jurídic.

II.1. La noció de validesa.

- II.2. La solució de la jerarquia normativa i la «norma fonamental» (Kelsen).
- II.3. El criteri de la «regla de reconeixement» (Hart).
- II.4. El criteri del reconeixement pels òrgans d'aplicació.
- II.5. Plantejaments actuals sobre la regla de reconeixement.
- III. Sobre la plenitud de l'ordenament jurídic.
 - III.1. Les llacunes del Dret i la seva integració.
- IV. Sobre la coherència de l'ordenament jurídic.
 - IV.1. Les antinòmies jurídiques i els seus criteris de resolució.

TEMA VI. LES BRANQUES DE L'ORDENAMENT JURÍDIC

- I. Introducció.
- II. Dret públic i dret privat.
 - II.1. Qüestions preliminars.
 - II.2. Possibles criteris de distinció.
 - II.3. Notes sobre l'evolució de la relació.
 - II.4. Valoració del significat actual de la distinció.
- III. Les branques de l'ordenament jurídic.
 - III.1. Les branques del Dret públic.
 - III.2. Les branques del Dret privat.
 - III.3. Dret internacional.

TEMA VII. CONCEPTES JURÍDICS FONAMENTALS

- I. El deure jurídic.
 - I.1. Introducció històrica.
 - I.2. Concepte i funció.
 - I.3. Estructura. Les concepcions de Kelsen, Ross i Hart.
 - I.4. Conclusió.
- II. El dret subjectiu.
 - I.1. Introducció.
 - I.2. El concepte de dret subjectiu.
 - I.3. Les modalitats de drets subjectius (Hohfeld i Ross)
- III. L'acte i la relació jurídica.
 - III.1. Fets i actes jurídics.
 - III.2. Invalidesa i ineficàcia dels actes jurídics.
 - III.3. Classes de relacions jurídiques.
- IV. La sanció jurídica.
 - IV.1. Introducció.
 - IV.2. El concepte de sanció en l'imperativisme jurídic.
 - IV.3. La revisió del concepte de sanció.

TEMA VIII. LES FONTS DEL DRET

- I. Concepte i tipologia de les fonts del Dret.
- II. La Constitució. Aproximació al seu concepte.
- III. La Llei.
 - III.1. El concepte de "lleï".
 - III.2. Característiques de la llei.
 - III.3. Tipus de normes amb força de llei.
 - III.4. La crisi de la llei com a font del Dret.
- IV. Els reglaments.
- V. El costum.
 - V.1. Concepte.
 - V.2. Relacions entre llei i costum.
- VI. Principis generals del Dret i equitat.
- VII. La jurisprudència.
 - VII.1. Concepte.
 - VII.2. Sistema continental i sistema anglosaxó.
 - VII.3. La jurisprudència com a font del Dret.

TEMA IX. SOBRE LA INTERPRETACIÓ JURÍDICA

- I. Creació i interpretació del Dret.
 - I.1. El model tradicional.
 - I.2. La crítica de la tesi tradicional.
- II. Sobre la interpretació de la Constitució.
 - I.1. Sentit de la interpretació constitucional.
 - I.2. Interpretació «de» la Constitució.
 - I.3. Interpretació «des de» la Constitució.

TEMA X. JUSTÍCIA I VALORS JURÍDICS

- I. Justícia i Dret.
- II. Teories de la justícia.
- III. Aproximació als valors jurídics.
 - III.1. Els valors superiors.
 - III.2. La llibertat i la igualtat com a valors jurídics.
 - III.3. Altres valors jurídics.

CLASSES PRÀCTIQUES

PRÀCTICA 1. SOBRE LES RELACIONS ENTRE DRET I MORAL

-Estudi dels Judicis de Nüremberg. Postures jusnaturalista i positivismes

PRÀCTICA 2. L'ESTAT DE DRET

-Anàlisi de diversos preceptes de la Constitució espanyola de 1978, en funció dels models d'Estat liberal, social i constitucional de Dret

PRÀCTICA 3. NORMES I ORDENAMENT JURÍDIC

-Distinció entre les diferents classes de normes jurídiques.

-Reflexió i comentaris sobre problemes d'unitat, plenitud i coherència de l'ordenament jurídic.

PRÀCTICA 4. CONCEPTES JURÍDICS FONAMENTALS: EL DRET SUBJECTIU

-Comprensió de les diferents modalitats de drets subjectius.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Classes teòriques

VV.AA. (J. de Lucas, coord.), *Introducción a la Teoría del Derecho*, Valencia, ed. Tirant lo blanch, 1997 (3ª edición).

VV.AA. (J. de Lucas, coord.), *Introducció a la Teoria del Dret*, València, ed. Tirant lo blanch, 1995.

Classes pràctiques

VV.AA. (Mª J. Añón y otros), *Materiales y ejercicios de Teoría del Derecho*, Valencia, ed. Tirant lo blanch, 1995.

BIBLIOGRAFIA GENERAL

ATIENZA, M., *Introducción al Derecho*, Barcelona, ed. Barcanova, 1985.

ATIENZA, M., *Sobre el sentido del Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 2001.

BOBBIO, N., *Contribución a la Teoría del Derecho*, Madrid, ed. Debate, 1990.

BOBBIO, N., *Teoría general del Derecho*, Madrid, ed. Debate, 1991.

CALVO, R., *Teoría del Derecho*, Madrid, ed. Tecnos, 1992.

DE ANGEL, R., *Una Teoría del Derecho (introducción al estudio del Derecho)*, Madrid, ed. Civitas, 1993 (6^a ed.).

DIEZ-PICAZO, L., *Experiencias jurídicas y Teoría del Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1993 (3^a ed.).

GUASTINI, R., *Distinguiendo. Estudios de teoría y metateoría del Derecho*, Barcelona, ed. Gedisa, 1999.

LATORRE, A., *Introducción al Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1993.

MARTINEZ ROLDAN, L., *Curso de Teoría del Derecho y metodología jurídica*, Barcelona, ed. Ariel, 1993.

NINO, C. S., *Introducción al análisis del Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1983.

PEREZ LUÑO, A.E., *Teoría del Derecho. Una concepción de la experiencia jurídica*, Madrid, ed. Tecnos, 1996.

RIDDALL, J.G., *Teoría del Derecho*, Barcelona, ed. Gedisa, 1999.

SORIANO, R., *Compendio de Teoría general del Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1993 (2ª ed.).

VV.AA., *244 preguntas de introducción al Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1986.

VV.AA. (L. Prieto, coord.), *Lecciones de Teoría del Derecho*, Madrid, MacGraw-Hill, 1997.

VV.AA. (G. Peces-Barba y otros), *Curso de Teoría del Derecho*, Madrid, Marcial Pons, 1999.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Caldria consultar, per a cada tema específic, la bibliografia continguda en el manual bàsic recomanat.

SISTEMA D' AVALUACIÓ

Examen final. Prova combinada entre qüestions tipus test i preguntes amb respostes curtes. L'examen serà únic i global, sense distinció entre preguntes provinents de classes teòriques o pràctiques.